

***Dziecko
z uszkodzonym słuchem
niesprawiające
i sprawiające trudności
wychowawcze***

Perspektywa matek

dr Jolanta Baran

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

„Dziecko z uszkodzonym słuchem jest przede wszystkim dzieckiem”

(R. O. Cornett, M. E. Daisey, 2009, s. 123, *Codziennosc z waszym nieslyszacym dzieckiem*, (w:) red. i tłum. E. Domagała- Zyśk, *Metoda fonogestów w Stanach Zjednoczonych i w Polsce. Wspomaganie rozwoju językowego dzieci i młodzieży z uszkodzonym słuchem*, Wyd. KUL, Lublin)

Prezentacja wniosków z realizacji obszernych badań*

Uczestnicy badań (z 8 województw):

Matki dzieci ze znacznym i głębokim uszkodzeniem słuchu: **N = 67**, w tym 5 kobiet posiada więcej niż jedno dziecko z us, ale tylko 3 posiadają więcej niż 1 dziecko z us w wieku szkolnym

opisywano łącznie 70 dzieci

*J. Baran (2012), *Problemy i konteksty wychowania dzieci z uszkodzonym słuchem w przekazach ich słyszących matek*, Wyd. Nauk. UP, Kraków

---

Metody badań:

wywiad narracyjny oraz sondaż diagnostyczny
(ankiety, skale postaw, obserwacja interakcji
matka-dziecko, obserwacja dzieci w szkole)

Uogólniony obraz dzieci z uszkodzonym słuchem (perspektywa subiektywna matek) – zastosowane kryteria typologiczne:

- rodzaj wyposażenia (oprotezowania) dziecka w aparaturę wspomagającą słyszenie
- typ placówki, w której edukowane jest dziecko
- spostrzeganie trudności wychowawczych przez badane kobiety, co zazwyczaj odnosi się do funkcjonowania poznawczego, społecznego i stanu zdrowotnego dziecka
- ujawniane oczekiwania wobec jego rozwoju

DZIECI Z USZKODZONYM SŁUCHEM

(w narracjach matek)

Z APARATAMI SŁUCHOWYMI

Z IMPLANTEM

**NIESPRAWIAJĄCE
TRUDNOŚCI
WYCHOWAWCZYCH**

**SPRAWIAJĄCE
TRUDNOŚCI
WYCHOWAWCZE**

**NIESPRAWIAJĄCE
TRUDNOŚCI
WYCHOWAWCZYCH**

<p>Dzieci z aparatami niesprawiające trudności wychowawczych</p>	<p>Dzieci z aparatami/ implantem sprawiające trudności wychowawcze</p>	<p>Dzieci z implantem niesprawiające trudności wychowawczych</p>
<p>w integracji lub segregacji szkolnej</p> <p>co najmniej zadowalający poziom funkcjonowania poznawczego i umiejętności komunikacyjnych (ustne i/lub migowe, z użyciem daktylografii i/lub fonogestów)</p> <p>przewaga pozytywnych cech osobowości</p> <p>dobry stan psychosomatyczny i motoryczny</p>	<p>w integracji lub segregacji szkolnej</p> <p>niezadowalający poziom funkcjonowania poznawczego, umiejętności komunikowania się ustnego, niekiedy też migowego, możliwe trudności z użyciem daktylografii lub/i fonogestów</p> <p>negatywne cechy osobowości dziecka traktowane przez matkę jako uciążliwe</p> <p>zazwyczaj przewlekły, zły stan psychosomatyczny i/lub motoryczny</p>	<p>w integracji szkolnej</p> <p>co najmniej zadowalający poziom funkcjonowania poznawczego i umiejętności komunikacyjnych – rozwój mowy</p> <p>możliwe stosowanie komunikacji wspomaganej (z daktylografia, fonogestami)</p> <p>przewaga pozytywnych cech osobowości</p> <p>dobry stan psychosomatyczny i motoryczny lub umiejętne kompensowanie trudności</p>

Dzieci z aparatami niesprawiające trudności wychowawczych	Dzieci z aparatami/implantem sprawiające trudności wychowawcze	Dzieci z implantem niesprawiające trudności wychowawczych
<p>akceptowana przez matkę kształtująca się tożsamość: Głuchy lub na pograniczu świata Głuchych i słyszących</p> <p>co najmniej odpowiedni do wieku poziom samodzielności</p> <p>pozytywne kontakty społeczne i stosunek do nich</p>	<p>inklinacja ku tożsamości Głuchego lub brak jej określenia (zawieszenie lub konflikt)</p> <p>izolowanie się od słyszących</p>	<p>rozwijająca się tożsamość odzwierciedlająca środowisko życia wśród osób słyszących</p> <p>co najmniej odpowiedni do wieku poziom samodzielności</p> <p>pozytywne kontakty społeczne i stosunek do nich</p>

Przyczyny problemów

- Złożoność zjawiska nie pozwala na jednoznaczne/jednoczynnikowe orzekanie o przyczynach trudności
- Warto jednak zwrócić uwagę na **jakość interakcji wychowawczej matka-dziecko w celu jej poprawy**
- Nie fakt czy matka bardzo angażuje się w rehabilitację dziecka a jej **konstruktywna postawa wychowawcza ma znaczenie**

Niebezpieczeństwo

- Oczekiwanie przez matkę niepowodzeń dziecka i trudności to jeden ze znaczących **czynników patologizujących interakcję wychowawczą oraz skuteczność wychowawczych oddziaływań**

***„Obecność dziecka głuchego
w rodzinie ze słyszzącymi rodzicami
może wywoływać stres,
ale stres jest elementem życia.”***

(Moore, Jatho, Dunn 2001, s.250 , *Families with Deaf Members: American Annals of the Deaf, 1996 to 2000*, (w:) *American Annals of the Deaf*, Vol. 146, No. 4, s. 245-250.)

Dziękuję za uwagę